

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 191/05-64

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 12. októbra 2005 v senáte zloženom z predsedu Ľubomíra Dobríka a zo sudcov Juraja Babjaka a Eduarda Bárányu prerokoval sťažnosť JUDr. R. S., K., zastúpeného advokátom JUDr. M. M., B., ktorou namieta porušenie svojho základného práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 46 ods. 1, čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ako aj práva vlastníť majetok podľa čl. 20 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Trenčíne sp. zn. 8 Cob 95/02 z 29. apríla 2004 a konaním, ktoré mu predchádzalo, a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo JUDr. R. S. podľa čl. 46 ods. 1, čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ako aj podľa čl. 20 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Trenčíne sp. zn. 8 Cob 95/02 z 29. apríla 2004 v časti, v ktorej mu bola uložená povinnosť zaplatiť

MUDr. Ľ. R. trovy právneho zastúpenia v sume 9 510 Sk na účet právneho zástupcu, a konaním, ktoré mu predchádzalo, p o r u š e n é b o l o .

2. Z r u š u j e uznesenie Krajského súdu v Trenčíne sp. zn. 8 Cob 95/02 z 29. apríla 2004 vo výroku o náhrade trov právneho zastúpenia a vec v r a c i a Krajskému súdu v Trenčíne, aby v nej znovu konal a rozhodol.

3. Krajský súd v Trenčíne j e p o v i n n ý uhradiť trovy právneho zastúpenia JUDr. R. S. advokátovi JUDr. M. M., B., vo výške 11 115 Sk (slovom jedenásťtisícstopätnásť slovenských korún) na účet právneho zástupcu do 15 dní od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I .

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 10. decembra 2004 doručená sťažnosť JUDr. R. S., K. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom JUDr. M. M., B., ktorou namieta porušenie svojho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 46 ods. 1, čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), ako aj práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ústavy a čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „protokol“) uznesením Krajského súdu v Trenčíne (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 8 Cob 95/02 z 29. apríla 2004 a konaním, ktoré mu predchádzalo. Sťažovateľ doplnil predmetnú sťažnosť podaniami z 13. apríla 2005 a z 9. mája 2005, v ktorých bližšie podáva argumenty o dôvodnosti pôvodného podania z 10. decembra 2004.

Okrem deklarovania porušenia svojich uvedených práv sa sťažovateľ domáha aj zrušenia uznesenia krajského súdu sp. zn. 8 Cob 95/02 z 29. apríla 2004 a vrátenia veci na ďalšie konanie.

Ústavný súd 29. júna 2005 prijal sťažnosť sťažovateľa na ďalšie konanie uznesením sp. zn. III. ÚS 191/05.

Porušenie svojich práv vidí sťažovateľ v nasledovnom, ním podrobne opísanom skutkovom stave.

Sťažovateľ ako advokát na základe plnomocenstva na celé konanie zastupoval klienta E., spol. s r. o., so sídlom K. (v právnej pozícii žalobcu, ďalej len „žalobca“), v súdnom konaní vedenom na Okresnom súde Bánovce nad Bebravou (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 3 Cb 121/99 proti žalovanému MUDr. L. R. o zaplatenie 273 694 Sk s príslušenstvom.

Keďže okresný súd rozsudkom sp. zn. 3 Cb 121/99 zo 14. novembra 2001 žalobcovi nevyhovel v plnom rozsahu (priznal mu len sumu 4 499 Sk s príslušenstvom), sťažovateľ ako právny zástupca podal odvolanie, ale už v mene spoločnosti E., a. s., so sídlom K., ako procesného nástupcu žalobcu. Právnym dôvodom zmeny v pozícii účastníka na strane žalobcu bola zmena právnej formy spoločnosti žalobcu zo spoločnosti s ručením obmedzeným na akciovú spoločnosť v súlade s § 69 ods. 2, 5 a 6 Obchodného zákonníka účinného do 31. decembra 2001, pričom pôvodný žalobca – E., spol. s r. o., bol 27. júla 2000 vymazaný z obchodného registra.

Ako uviedol sťažovateľ v sťažnosti, následne po podaní odvolania mu spoločnosť E., a. s., vypovedala plnomocenstvo na zastupovanie v tomto konaní. Taktiež uviedol, že nereagoval na výzvu krajského súdu z 13. apríla 2004, aby predložil plnomocenstvo oprávňujúce ho na podanie odvolania v spornej veci.

Krajský súd uznesením sp. zn. 8 Cob 95/02 z 29. apríla 2004 podané odvolanie odmietol, pričom sťažovateľa zaviazal zaplatiť žalovanému trovy právneho zastúpenia vo výške 9 510 Sk na účet jeho právneho zástupcu.

Podľa tvrdenia sťažovateľa bol zásah do jeho označených základných práv spôsobený vydaním predmetného uznesenia krajským súdom, ako aj konaním tohto súdu, ktoré mu predchádzalo. Sťažovateľ je toho názoru, že postup súdu bol zjavne arbitrárny a nedôvodný, pričom túto arbitrárnosť odôvodňoval údajne nesprávnym názorom krajského súdu, že v spornej veci bolo odvolanie podané neoprávnenou osobou (sťažovateľom).

Sťažovateľ je toho názoru, že v okolnostiach prípadu splnil podmienku vyčerpania opravných prostriedkov, pretože proti napadnutému rozhodnutiu krajského súdu nie je prípustné odvolanie ako riadny opravný prostriedok a na podanie dovolania nie je aktívne legitimovaný, pretože nie je v procesnej pozícii účastníka konania. V doplnení ústavnej sťažnosti uvádza, že nebol svojím bývalým klientom (spoločnosťou E., a. s.) splnomocnený na podanie dovolania proti označenému uzneseniu krajského súdu a podanie dovolania nebolo ani vôľou samotného žalobcu ako účastníka konania.

V zaviazaní na náhradu trov odvolacieho konania vidí sťažovateľ porušenie práva vlastníť majetok v zmysle čl. 20 ústavy a čl. 1 protokolu. Vzhľadom na to, že nemal možnosť vyjadriť sa k trovám konania uplatneným protistranou, ich výške, ako ani účelnosti ich vynaloženia, namieta aj porušenie práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru. V tejto súvislosti sťažovateľ nepovažuje za dostatočné ani odôvodnenie napadnutého uznesenia krajského súdu.

Na výzvu ústavného súdu účastníci konania oznámili, že súhlasia s prerokovaním veci bez ústneho pojednávania. Preto ústavný súd využil možnosť podľa § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) a upustil od ústneho pojednávania, lebo vzhľadom na charakter veci, kde je rozhodujúci prehľad spisu, nemožno od ústneho pojednávania očakávať ďalšie objasnenie veci.

Predseda krajského súdu na základe výzvy ústavného súdu v liste doručenom ústavnému súdu 15. augusta 2005 oznámil, že k sťažnosti sťažovateľa sa meritórne

nevyjadruje. Uviedol však, že v danej veci krajský súd neporušil zákon v práve sťažovateľa na spravodlivé konanie. Argumentoval dôvodmi, že náležitosti plnej moci, na základe ktorej sťažovateľ ako advokát zastupoval žalobcu – spoločnosť E., spol. s r. o., súd posudzoval výlučne podľa ustanovení Občianskeho súdneho poriadku (§ 24 a nasl.). Z titulu zrušenia osoby žalobcu bez likvidácie podľa § 69 Obchodného zákonníka a jej výmazom z obchodného registra sa jej právnym nástupcom stala spoločnosť E., a. s., ktorá nespĺnomocnila sťažovateľa na zastupovanie. Pretože sťažovateľ ako advokát na výzvu súdu nedoložil plnú moc od spoločnosti E., a. s., ktorá po 27. júli 2000, t. j. dni, keď spoločnosť E., spol. s r. o., bola vymazaná z obchodného registra, z dôvodu univerzálnej sukcesie vystupovala na strane žalobcu, súd odvolanie podané sťažovateľom považoval za dôvod na odmietnutie odvolania v zmysle § 218 ods. 1 písm. b) Občianskeho súdneho poriadku. Neobstojí preto tvrdenie sťažovateľa, že súd nemal odmietnuť odvolanie, ale postupom podľa § 211 a § 104 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku vadu odstrániť, pretože súd sa ju snažil odstrániť tým, že vyzval sťažovateľa na predloženie plnej moci, ktorý výzvu dostal, ale nereagoval na ňu. V danom prípade súd potom postupoval tak, ako by odvolanie bolo podané neoprávnenou osobou.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom. Verejnost' možno vylúčiť len v prípadoch ustanovených zákonom.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch (...).

Podľa čl. 20 ods. 1 ústavy každý má právo vlastníť majetok. Vlastnícke právo všetkých vlastníkov má rovnaký zákonný obsah a ochranu (...).

Podľa čl. 1 protokolu každá fyzická alebo právnická osoba má právo pokojne užívať svoj majetok. Nikoho nemožno zbaviť jeho majetku s výnimkou verejného záujmu a za podmienok, ktoré ustanovuje zákon a všeobecné zásady medzinárodného práva (...).

Podľa svojej konštantnej judikatúry ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmavať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani preskúmavať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmavať rozhodnutie všeobecného súdu v prípade, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť teda predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyведенé závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 139/02, I. ÚS 13/00, I. ÚS 115/02, I. ÚS 44/03).

Za situácie, keď krajský súd právo sťažovateľa na súdnu ochranu odmietol s poukazom na ustanovenie § 218 ods. 1 písm. b) Občianskeho súdneho poriadku, teda pre nepredloženie plnomocenstva, ktoré navyše sankcionoval zaviazaním sťažovateľa na úhradu trov konania, je potrebné preskúmať, či ide o odmietnutie súdnej ochrany majúce charakter denegationis iustitiae (I. ÚS 139/02) alebo o svojvoľný postup súdu, a tým o porušenie základných ústavných princípov garantovaných v čl. 46 ods. 1, čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru, ako aj v čl. 20 ústavy a čl. 1 protokolu.

III.

Podľa obsahu sťažnosti je jej predmetom tvrdenie sťažovateľa o porušení jeho základných práv podľa označených článkov ústavy, dohovoru a protokolu uznesením krajského súdu č. k. 8 Cob 95/02-146 z 29. apríla 2004, ktorým tento súd odmietol odvolanie podané sťažovateľom v mene procesného nástupcu pôvodného žalobcu proti rozsudku okresného súdu sp. zn. 3 Cb 121/99 zo 14. novembra 2001 s odôvodnením, že bolo podané neoprávnenou osobou. Krajský súd dospel k tomu záveru na základe skutočnosti, že sťažovateľ ako advokát nedoložil plnomocenstvo, ktorým by ho spoločnosť E., a. s., splnomocnila na podanie odvolania proti rozsudku súdu prvého stupňa. Podľa krajského súdu uvedenou pasivitou sťažovateľ zavinil odmietnutie odvolania vo veci, za čo mu uložil povinnosť nahradiť trovy odvolacieho konania právnemu zástupcovi žalovaného. Proti tomuto uzneseniu odvolací súd nepripustil dovolanie.

Pre rozhodnutie ústavného súdu boli rozhodujúce nasledovné právne úvahy a právne posúdenie predmetu konania:

Predpokladom zastúpenia na základe plnomocenstva je, že plná moc bola udelená platne. V prípadoch predpokladaných ustanovením § 31 ods. 4 Občianskeho zákonníka je plnomocenstvo platné iba vtedy, ak bolo udelené písomne. Zo žiadneho ustanovenia Občianskeho zákonníka nemožno vyvodit' ako podmienku platnosti plnej moci jej preukázanie tretej osobe. Rozhodujúca je jej objektívna existencia (rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 Cdo 166/96).

V okolnostiach prípadu sťažovateľ, ktorý zastupoval pôvodného žalobcu ako advokát na základe ním udeleného plnomocenstva v spornej veci, v sťažnosti argumentuje, že toto jeho plnomocenstvo (založené v spise na všetky právne úkony) nezaniklo výmazom pôvodného žalobcu z obchodného registra, pretože podľa § 33b ods. 2 druhej vety Občianskeho zákonníka zánikom právnickej osoby, ktorá je splnomocnencom alebo splnomocniteľom, zaniká plnomocenstvo len vtedy, ak jej práva a záväzky neprechádzajú na inú osobu. V danom prípade dokladujúc aj výpisom z obchodného registra sťažovateľ preukazoval, že všetky práva a povinnosti pôvodného žalobcu prešli v dôsledku zmeny právnej formy na právneho nástupcu spoločnosť E., a. s., a preto už v mene tohto procesného nástupcu podal sťažovateľ odvolanie proti prvostupňovému rozhodnutiu (neskoršie odvolanie plnomocenstva spoločnosťou E., a. s., po podaní opravného prostriedku je už podľa neho bez právneho významu).

Krajský súd ako odvolací súd dospejúc však k záveru, že odvolanie nepodal žalobca ako účastník konania, ale advokát (pretože nepredložil plnú moc zastúpeného žalobcu), považoval odvolanie za podané neoprávnenou osobou v zmysle § 218 ods. 1 písm. b) Občianskeho súdneho poriadku.

Podľa § 28 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku zástupcovi, ktorého si účastník zvolil, udelí písomne alebo ústne do zápisnice plnomocenstvo buď na celé konanie, alebo len pre určité úkony. Z citácie uvedeného ustanovenia teda vyplýva, že plnomocenstvo je povinný súdu predložiť účastník konania. Nepredloženie plnej moci je nedostatkom procesnej podmienky konania (§ 103, § 104 Občianskeho súdneho poriadku), ktorej dôsledkom je povinnosť súdu vyzvať účastníka na jej predloženie. Iba vtedy, ak by účastník oznámil súdu, že advokátovi neudelil plnú moc na zastupovanie v konaní, by bolo možné odvolanie odmietnuť ako odvolanie podané neoprávnenou osobou.

V okolnostiach prípadu krajský súd však na preukázanie plnomocenstva na zastupovanie nevyzval účastníka konania (spoločnosť E., a. s., ako žalobcu), ale sťažovateľa ako jeho právneho zástupcu. Stalo sa tak až potom, ako krajský súd vytýčil termín odvolacieho pojednávania na 25. február 2004 a predvolal naň sťažovateľa. Ten vzápätí

oznámil krajskému súdu, že žalobcu už nezastupuje (od podania odvolania medzitým ubehli dva roky), a preto predvolanie odstúpil tomuto účastníkovi konania. Uvedené sťažovateľom tvrdené skutočnosti boli tiež obsahom zápisnice z pojednávania o odvolaní na krajskom súde 25. februára 2004 spolu so záznamom, že súd sa oboznámil s výpisom z obchodného registra o výmaze pôvodného žalobcu a jeho premene na akciovú spoločnosť, ktorá prebrala všetky práva i záväzky svojho právneho predchodcu.

Na ďalšie pojednávanie nariadené na 28. apríl 2004 krajský súd už predvolával spoločnosť E., a. s., avšak predvolanie nebolo vykázané, pretože poštovou doručovateľkou bolo súdu oznámené, že adresát je odsťahovaný.

Napriek tomu, že krajský súd z už uvedeného dôvodu odročil pojednávanie o odvolaní nariadené na 28. apríl 2004 na neurčito, už 29. apríla 2004 prejednal vec podľa § 212 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku bez nariadenia pojednávania podľa § 214 ods. 2 písm. a) Občianskeho súdneho poriadku a dospel k záveru, že odvolanie podané sťažovateľom je potrebné podľa § 218 ods. 1 písm. b) Občianskeho súdneho poriadku odmietnuť ako podané neoprávnenou osobou.

Hoci krajský súd v predmetnom uznesení uložil sťažovateľovi povinnosť nahradiť trovy odvolacieho konania vo výške 9 510 Sk právnemu zástupcovi žalovaného, doručené mu toto rozhodnutie bolo až 13. októbra 2004 na jeho výslovnú výzvu z 11. októbra 2004, potom, ako právny zástupca žalovaného si už u neho nárokoval súdom priznané trovy. Keďže krajskému súdu sa nepodarilo doručiť uznesenie žalobcovi (po neúspešných zisťovaniach sídla žalobcu v obchodnom registri), deň doručenia uznesenia sťažovateľovi 13. októbra 2004 považoval krajský súd za deň právoplatnosti tohto uznesenia.

Ústavný súd nespochybňuje povinnosť všeobecných súdov skúmať otázku procesného zastúpenia účastníkov občianskeho súdneho konania. V okolnostiach prípadu bolo teda v právomoci krajského súdu skúmať otázku procesnej legitímácie sťažovateľa na podanie odvolania na strane žalobcu z 28. februára 2002.

Zo zistení ústavného súdu z dokumentácie predloženej sťažovateľom a krajským súdom však vyplýva, že krajský súd v danej veci postupoval v zmysle § 218 ods. 1 písm. b) Občianskeho súdneho poriadku a následne po výzve sťažovateľa na predloženie plnomocenstva na podanie odvolania (doručená mu bola 13. apríla 2004) napadnutým uznesením odvolanie odmietol ako podané neoprávnenou osobou, pričom sťažovateľa zaviazal na úhradu trov odvolacieho konania. Tento súd aplikoval tak procesný postup, ktorý vylučuje možnosť sťažovateľa, ktorý nie je v procesnej pozícii účastníka konania, napadnúť jeho uznesenie riadnymi alebo mimoriadnymi opravnými prostriedkami. Neprihliadol pritom bez relevantného dôvodu na uvedené sťažovateľove tvrdenia (o jeho plnomocenstve na všetky právne úkony za pôvodného žalobcu založenom v spise, ktoré nezaniká v prípade, ak dôjde k zániku právnickej osoby s právnym nástupcom a trvalo aj v čase podania odvolania, o oznámení z 11. februára 2004 v súvislosti s predvolaním na pojednávanie, že právneho nástupcu žalobcu už nezastupuje) a týmto súdom overené skutočnosti (deklarovanie prechodu práv a všetkých záväzkov pôvodného žalobcu v dôsledku zmeny jeho právnej formy na nový právny subjekt v obchodnom registri). S poukazom na uvedené odvolací krajský súd nemal vyzývať sťažovateľa na predloženie plnomocenstva na zastupovanie v konaní, pretože v čase rozhodovania súdu o odvolaní už sťažovateľ nebol právnym zástupcom žalobcu (a krajský súd mal o tomto vedomosť). Ak súd mal pochybnosti o procesnom zastúpení žalobcu (v čase podania odvolania), mal vyzvať na odstránenie prekážky konania priamo spoločnosť E., a. s., postupom podľa § 211 a § 104 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku.

Napokon o tom, že krajský súd už so sťažovateľom nekonal ako s právnym zástupcom účastníka konania na strane žalobcu, svedčí to, že na pojednávanie nariadené na 28. apríl 2004 už predvolával len spoločnosť E., a. s., ako aj to, že uznesenie sp. zn. 8 Cob 95/02 z 29. apríla 2004 doručoval len tomuto účastníkovi (sťažovateľovi bolo uznesenie doručené až na jeho žiadosť 13. októbra 2004).

Napriek tomu, že uznesením o odmietnutí odvolania bol zaviazaný sťažovateľ na zaplatenie trov odvolacieho konania, bolo slobodným rozhodnutím spoločnosti E., a. s., ako účastníka konania nepodať dovolanie proti spornému uzneseniu a nepokračovať v konaní aj

s vedomím, že sa jej vydaním sporného uznesenia odňala možnosť konať pred súdom (sťažovateľ tak stratil zákonnú možnosť zvrátiť nepriaznivé dôsledky uznesenia voči jeho osobe).

Z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“), ktorú si osvojil aj ústavný súd, vyplýva, že „právo na súd“, ktorého jedným aspektom je právo na prístup k súdu, nie je absolútne a môže podliehať rôznym obmedzeniam. Uplatnenie obmedzení však nesmie obmedziť prístup jednotlivca k súdu takým spôsobom a v takej miere, že by uvedené právo bolo dotknuté v samej svojej podstate. Okrem toho tieto obmedzenia sú zlučiteľné s čl. 6 ods. 1 dohovoru, ktorý garantuje právo na spravodlivé súdne konanie, len vtedy, ak sledujú legitímny cieľ a keď existuje primeraný vzťah medzi použitými prostriedkami a týmto cieľom (napr. Guérin v. Francúzsko, 1998).

V týchto intenciách sťažovateľ namieta, že v tomto súdnom konaní nemal postavenie účastníka konania, a hoci sporné uznesenie krajského súdu ho zaviazalo na splnenie peňažnej povinnosti, k jej výške a účelnosti nemal možnosť sa vyjadriť, a tým v podstate uplatniť svoje argumenty a námietky voči postupu súdu, ktorý svoje rozhodnutie náležite neodôvodnil.

Ústavný súd uznáva, že súčasťou obsahu základného práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 46 ods. 1, čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru je aj právo na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpoveď na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (IV. ÚS 115/03).

Preto ustanovenie § 157 ods. 2 v spojení s § 167 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku treba z hľadiska už uvedených článkov ústavy a dohovoru aj s ohľadom na príslušnú judikatúru ESLP (napr. Garcia Ruiz v. Španielsko z 21. januára 1999, ods. 26, týkajúci sa povinnosti súdov odôvodniť svoje rozhodnutia) vykladať a uplatňovať tak, že uznesenie krajského súdu čo sa týka výroku o trovách konania malo obsahovať v odôvodnení dostatočné a relevantné dôvody, na základe ktorých bolo vynesené.

Dostatočnosť a relevantnosť týchto dôvodov sa musí týkať nielen toho, z akých úvah krajský súd vychádzal, keď uzavrel, že splnomocnenie sťažovateľa zaniklo výmazom pôvodného žalobcu z obchodného registra, ale aj opodstatnenej miery zavinenia sťažovateľa a tomu zodpovedajúcej povinnosti nahradiť príslušné trovy odvolacieho konania s odôvodnením ich výšky a i účelnosti ich vynaloženia. Keďže sťažovateľovi bola uložená povinnosť zaplatiť trovy konania, krajský súd mal svoj procesný postup organizovať tak, aby v konaní predchádzajúcom uloženiu tejto povinnosti umožnil sťažovateľovi primerané vyjadrenie ku prípadnému uloženiu povinnosti.

Ústavný súd zistil, že uvedenými ustanoveniami sa krajský súd vo veci dostatočne neriadil. Z dôvodov uvedených v tejto časti ústavný súd dospel k záveru, že napadnutým uznesením vo výroku o náhrade trov právneho zastúpenia krajský súd porušil základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu a spravodlivé súdne konanie podľa čl. 46 ods. 1, čl. 48 ods. 2 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Porušenie procesných práv sťažovateľa v okolnostiach prípadu vyústilo do porušenia jeho vlastníckeho práva, ktorého sa týkalo konanie, v ktorom došlo k porušeniu jeho procesných práv.

IV.

V dôsledku uvedených zistení, východísk a záverov ústavného súdu je potrebné konštatovať, že napadnuté rozhodnutie svojimi účinkami porušilo označené základné práva sťažovateľa, ktorých reálne uplatnenie, zabezpečenie a realizácia vylučuje taký postup a rozhodnutie, ktoré krajský súd vyniesol 29. apríla 2004 pod sp. zn. 8 Cob 95/02. Vzhľadom na to, že ústavný súd považuje napadnuté uznesenie krajského súdu v časti výroku o náhrade trov právneho zastúpenia za rozporné s ústavnými princípmi spravodlivého procesu, bolo potrebné rozhodnúť o porušení základných práv sťažovateľa, tak ako to je uvedené v prvom bode výrokovej časti tohto rozhodnutia.

Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ak sa základné právo alebo sloboda porušili rozhodnutím alebo opatrením, ústavný súd také rozhodnutie alebo opatrenie zruší. Na základe citovaného ustanovenia zákona o ústavnom súde preto ústavný súd zrušil

napadnuté rozhodnutie krajského súdu v časti výroku o náhrade trov právneho zastúpenia a vrátil mu vec na ďalšie konanie, v ktorom je viazaný právnym názorom ústavného súdu vysloveným v tomto náleze [§ 56 ods. 3 písm. b) a ods. 6 zákona o ústavnom súde]. Viazanosť krajského súdu sa vzťahuje na ústavne súladný výklad a použitie ustanovení Občianskeho súdneho poriadku v predmetnej veci (rozhodnutí o odvolaní) tak, ako je uvedený v III. bode tohto nálezu, s ktorým je nezlučiteľný taký postup a rozhodnutie krajského súdu, ktorým uložil sťažovateľovi povinnosť zaplatiť žalovanému trovy právneho zastúpenia.

V.

Sťažovateľ vo svojej sťažnosti žiada, aby ústavný súd zaviazal krajský súd uhradiť trovy konania jeho právnomu zástupcovi, a to za dva úkony právnej pomoci (prevzatie a príprava zastúpenia, spísanie ústavnej sťažnosti) á 4 534 Sk zvýšené o daň z pridanej hodnoty vo výške 19 %, ako aj 2 x režijný paušál á 136 Sk.

Ústavný súd pri rozhodovaní o trovách požadovaných právnym zástupcom sťažovateľa vychádzal z ustanovenia § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde, podľa ktorého ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Sťažovateľ bol vo veci úspešný, a preto je potrebné rozhodnúť o úhrade trov konania krajským súdom.

Právny zástupca vykonal úkony právneho zastúpenia v prospech sťažovateľa v roku 2004. Podľa ustanovenia § 20 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb za úkony právnych služieb vykonané pred dňom účinnosti tejto vyhlášky patrí advokátovi odmena podľa doterajších predpisov. Preto pri výške náhrady trov právneho zastúpenia v okolnostiach prípadu ústavný súd vychádzal z ustanovenia § 13 ods. 8 vyhlášky

Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 163/2002 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb (ďalej len „vyhláška č. 163/2002 Z. z.“), ktoré upravuje výšku odmeny za zastupovanie pred ústavným súdom a podľa ktorého ak predmet sporu nie je oceneľný peniazmi, odmena za jeden úkon je jedna tretina výpočtového základu. Predmetom konania pred ústavným súdom je ochrana základných práv a slobôd, ktorá nie je oceneľná peniazmi.

Podľa § 1 ods. 1 vyhlášky č. 163/2002 Z. z. výpočtovým základom na účely tejto vyhlášky je priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za prvý polrok predchádzajúceho kalendárneho roka.

Podľa oznámenia Štatistického úradu Slovenskej republiky za prvý polrok 2003 bola priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky 13 602 Sk.

Podľa takto určených kritérií je výška odmeny za úkony prevzatie a príprava vecí a podanie vo veci samej 4 534 Sk za každý úkon podľa ustanovenia § 16 ods. 1 vyhlášky č. 163/2002 Z. z., t. j. spolu 9 068 Sk. Keďže právny zástupca sťažovateľa je platiteľom dane z pridanej hodnoty, podľa § 22 ods. 3 vyhlášky č. 163/2002 Z. z. ústavný súd rozhodol o zvýšení uvedenej odmeny o daň z pridanej hodnoty vo výške 19 %, ako aj o priznaní výdavkov na miestne telekomunikačné výdavky a miestne prepravné vo výške jednej stotiny výpočtového základu podľa § 19 ods. 3 vyhlášky č. 163/2002 Z. z., t. j. dvakrát 136 Sk, celkom na 11 115 Sk.

Z týchto dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 12. októbra 2005